

NOWA METODA OCENY ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ SZLAKÓW PIESZYCH NA PRZYKŁADZIE SZLAKÓW PIESZYCH ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO PTTK

Przedmiotem pracy są znakowane szlaki piesze Oddziału Łódzkiego PTTK im. J. Czeraszewicza, o łącznej długości 396 km. Zakres przestrzenny pracy obejmuje znakowane szlaki piesze, traktowane jako obiekty liniowe. Autorka pracy przyjęła definicję szlaku zaproponowaną przez Drobnia (1979), gdzie piesze szlaki rozumiane są jako wąski pas drogi, po którym porusza się turysta oraz sąsiednie tereny znajdujące się w zasięgu wzroku względnie oddziaływujące na niego. Zatem szerokość szlaku uzależniona jest od stopnia otwartości krajobrazu. Jako atrakcyjność turystyczną przyjęto za Kaczmarskim, Stasiakiem i Włodarczykiem (2002) zestaw elementów: walory, zagospodarowanie oraz dostępność komunikacyjną.

Do określenia atrakcyjności turystycznej szlaków autorka wykorzystwała szereg metod zarówno terenowych jak i kameralnych. Były to: inwentaryzacja, kwerenda, dokumentacja fotograficzna, wywiad, badania ankietowe, bezpośrednia obserwacja i ocena krajobrazu przez respondentów, metody kartograficzne i metoda bonitacji punktowej. Materiałami źródłowymi były mapy w skali 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000 i 1:260 000, karty inwentaryzacyjne, kwestionariusze, dokumentacja fotograficzna, karty ewidencyjne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, plany ochrony i inwentaryzacja przyrodnicza Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz materiały PTTK.

Założeniem nowatorskiej metody oceny atrakcyjności turystycznej szlaków jest możliwość porównania badanych odcinków szlaków i jak najdalsze odejście od subiektywizmu autorki. Niniejsza metoda nie została opracowana jedynie na podstawie danych zebranych przy inwentaryzacji szlaków, ale także posłużono się innymi pomocniczymi badaniami. Wykorzystano metodę oceny wizualnej atrakcyjności fragmentu szlaku, przeprowadzono wywiady ze specjalistami

(członkami PTTK), chcąc zaś uzyskać informację o poglądach potencjalnych użytkowników sporządzono ankietę sondażową.

W ocenie wizualnej atrakcyjności fragmentu szlaku wykorzystano metodę zaproponowaną przez Pietrzaka, Miedzińską i Styperka (1999). Każdego z uczestników wędrowki wyposażono w aparat fotograficzny i mapę PKWŁ w skali 1: 35 000. Zadaniem respondentów było przejście odcinkiem szlaku zielonego PKWN i wykonanie 10 zdjęć pozytywnych i 10 zdjęć negatywnych ocenianych przez nich krajobrazów bądź ich fragmentów. Mieli oni także zaznaczyć na mapie miejsce i kierunek, w którym wykonali fotografie. Poproszono ich również o zatytułowanie każdego zdjęcia.

Rozmowa z członkami PTTK była bardzo cennym źródłem informacji, pozwoliła ustalić, jakie cechy szlaków wpływają na ich atrakcyjność i zdecydować o ważności poszczególnych elementów.

W celu skonstruowania jak najmniej subiektywnej metody oceny atrakcyjności szlaków wybrane cechy szlaków i walory turystyczne poddano opinii respondentów. Każdy respondent otrzymał do wypełnienia ankietę wraz z kompletem fotografii.

Analiza wyników przeprowadzonych badań: wizualna atrakcyjność fragmentu szlaku, wywiad z członkami PTTK, ankietowe badania sondażowe, pozwoliła na jak najtrafniejszy dobór cech i czynników do oceny atrakcyjności szlaków. Dokonano jej metodą bonitacji punktowej, analizując następujące elementy: krętość, deniwelacje, pokrycie terenu, kontrastowość pokrycia terenu, zmienność pokrycia terenu, nawierzchnię dla pieszego, odmianę krajobrazu, walory przyrodnicze, walory antropogeniczne, dostępność komunikacyjną, oznakowanie, tablice informacyjne, miejsca postojowe, bazę paraturystyczną. Pominięto inne badane cechy, które w zależności od preferencji potencjalnego użytkownika mogą podnosić atrakcyjność szlaków, bądź też obniżać ją, jak np. maksymalne nachylenie terenu czy długość szlaku. Nie uwzględniono szerokości szlaku, ponieważ opinie respondentów były bardzo zróżnicowane, czy też rozwinięcia szlaku, jako że nie istnieją trasy mające kształt pętli (ta cecha,

bowiem podnosiłaby ich atrakcyjność ze względu na możliwość wykorzystania samochodu do dotarcia na szlak).

W zaproponowanej metodzie wyróżniono 2 główne etapy. Etap I to bonitacja wstępna każdego z 14 wymienionych wcześniej elementów. Na tym szczeblu brano pod uwagę albo wielkość danego zjawiska mającego wpływ na atrakcyjność (przykładowo krętość) bądź też wykorzystywano opinię respondentów do określenia atrakcyjności danej cechy występującej na szlaku (przykładowo pokrycie terenu). Dla każdego elementu, na podstawie wartości liczbowych uzyskanych przez szlaki, ustalano 4 klasy. Brak występowania zjawiska na szlaku nie był klasyfikowany. Klasa każdego z ocenianych elementów, w której znalazł się szlak, stanowiła jednocześnie ilość punktów przyznawaną tej trasie i określała jej atrakcyjność ze względu na wybrany element. Punkty te były wynikiem I etapu bonitacji punktowej.

II etap bonitacji punktowej – to nadanie poszczególnym elementom wag procentowych. Wagi nadawane były na podstawie własnych doświadczeń autorki, a także rozmów z członkami PTTK. W pierwszej kolejności określono wagi elementów wpływających na atrakcyjność szlaków. Następnie, ilość punktów uzyskanych przez daną trasę (wyniki I etapu), za element wpływający na jej atrakcyjność, mnożono przez odpowiadającą mu wagę procentową. Po dokonaniu obliczeń dla wszystkich 14 elementów sumowano je z osobna dla każdego szlaku, otrzymując wynik, będący wskaźnikiem jego atrakcyjności.

Ocena metody

W metodzie posłużono się klasyfikacją sumaryczną opisującą łącznie atrakcyjność wszystkich elementów. Zastosowana metoda bonitacji punktowej ma duże znaczenie naukowe. Pozwoliła na zróżnicowanie szlaków nie tylko pod kątem ich atrakcyjności, ale także wykazała w sposób liczbowy podobieństwa i różnice tras w zakresie poszczególnych cech szlaków. Metoda ta może mieć również wartość użytkową, pozwalając na wyróżnienie szlaków charakteryzujących się preferowanymi przez turystę cechami i odpowiedni wybór trasy wędrowki. W przypisywaniu wag (wartościowaniu) najważniejsze znaczenie ma podmiot, który określa wagi, stąd istotne jest, czy dokona tego turysta

przyrodnik - ceniący bardzo wysoko atrakcje przyrodnicze, czy osoba zainteresowana poprawą kondycji.

Zalety metody:

- porównywalność, odniesienie występowania poszczególnych cech szlaków w stosunku do ich długości
- niski subiektywizm oceny ze względu na wykorzystanie w etapie I opinii respondentów
- możliwość wykorzystania metody do oceny atrakcyjności również innych szlaków nizinnych
- możliwość dostosowania metody do preferencji turysty (każdy zainteresowany może sam dobrać wagi odpowiednio do swoich priorytetów)

Wady metody:

- pracochłonność (metoda wymaga przeprowadzenia szczegółowych badań terenowych i kartograficznych)
- brak zróżnicowania oceny atrakcyjności odmian krajobrazu w zależności od pory roku (oceniany przez respondentów krajobraz jest typowy dla pory letniej).

KUCHARSKA Marta, mgr

e-mail: marta.kucharska@gmail.com